

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "
 Helyb. háshoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

Asszerkesztőség kérésre visszadárja
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 3 fillér.

NAGYVÁRAD, november 24.

Radikális orvoslás.

Multkoriban egyik fővárosi lap ve-
 vércikkében belecsuszott a sóhaj: akkor
 inkább jöjjön vissza Tisza István és
 Héderváry!

Ez az önkéntelen felkiáltás olyan fé-
 lig vallomás, félig a kétségbeesett ember
 kifakadása. Valóságban pedig a tehetet-
 lenség nyílt beismerése.

Hát csakugyan olyan silányul álla-
 nának, hogy a szabadelvűpárt uralmát
 keljén visszakönyörögnünk?

Negyven éven át azon lelkesedtek a
 kurucok, hogy hej csak egyszer azt az
 átkos kormánypártot elkergedhessük!
 Majd csinálunk mi rendet szép Magyar-
 országban! Most beteljesült az óhaj,
 néhai való jó Csanády Sándor bátyánk
 biztonnal örömkönnék közt látja a
 másvilágról, hogy a liberális pártot sa-
 ját elbizakodottsága tette tönkre — s
 most első dolgunk legyen a holt ellen-
 séget feltámasztani akarni?

Már ez a pipogyaságnak akkora foka,
 amelynek jellemzésére nincs szó az
 akadémia nagy szótárában.

Annyi igaz, sajnálattal kell tapaszt-

talunk a volt szabadelvűpárt tagjainak
 viselkedését. Lomha koloncot képeznek a
 nemzet testén s a közéletben nem vesz-
 nek részt másként, mint tiókban, csend-
 ben, a malom alatt politizálva és szö-
 vetkezve bárkivel is a koalíció ellen. Még
 a nemzetiségiekre is jobb szemmel néz-
 nek, mint győztes ellenfeleikre; nem egy
 választás tanuskodik erről. De azért
 nyíltan nem lépnek fel. Sultyomban, kéz
 alatt örlik a nemzet erejét, mint a szu.
 Mikor egy nem is olyan rég relegezt,
 hatalmas párt a szű lappangó ármány-
 kodásaiban látja erejének méltó terét,
 akkor ez a párt lehetetlenné teszi, hogy
 valamikor még komolyan szóba jöhessen.

Egy dolgot kell csak a volt szabad-
 elvűpárt taktikájából átvennie a koali-
 ciónak: a király bizalmának megnye-
 rését.

Alkotmányunk parlamentáris — a
 paragrafusokban; de ezek a paragrafusok
 csak görbe vonalak, élettelen szavak,
 amelyekbe rövid idő alatt nem tudta ez
 a nemzet a liberálist párt elaltató politi-
 kája mellett az önért, az öntudatosság,
 az erő tartalmát belevinni. A királyi
 akarat a hadsereg szervezete folytán tul-
 sulyban van a nemzeti akarat fölött; a
 kettőnek összeütközésbe kerülését fel-
 tétlenül kerülnünk kell — meg kell

nyernie a koalíciónak a király teljes bi-
 zalmát.

A mostani áldatlan helyzet a horvát
 obstrukcióból állt elő. A horvátok, a hü
 granicsárok mindig úgy voltak ismere-
 tesek, hogy önző céljaik állambontó tö-
 rekvéseik paizsául képmutató módon
 siettek hiperlojalitásukat fitogtatni. Ezzel
 nyerték meg a felsőbb körök állandó
 jóakarátát, elnézését, gyakran biztatását
 és támogatását. S hogy ezzel mire tud-
 nak menni, megmutatta 1848. és 1849.
 A szabadságharc be nem következik,
 Magyarország fejlődése a függetlenség-
 nek 1848-ban lerakott alapjain a leg-
 szebb irányban halad, ha a horvát párt-
 ütés felsőbb jóaakarát támogatásával fel-
 nem üti a fejét.

Most is kétségtelen dolog, hogy a
 horvátok nem a maguk esztől játsza-
 nak va-banqueot. Hiszen annak a ve-
 szélynek teszik ki magukat, hogy a fel-
 háborodó nemzeti érzés elsöpri maroknyi
 tartományuk minden autonómiáját. Pró-
 bálna így szembeszállani Bretagne a
 franciákkal, Pózen a poroszokkal, Leng-
 yelország az oroszokkal! Gondolni sem
 mernek rá. Nálunk mer egy maroknyi
 nemzetiség dacolni az egész nemzettel
 — mert fedve érzi magát az elliprás
 ellen.

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A KIRÁLYNÉ.

Irta: Lux Terka.

Maurus, a félszemű bölcs öreg pap, a
 királyné gyermekkori tanítója, barátja, tanács-
 adója, gyóntatója, ott állt a nagy, hűvös, fehér
 teremben s várta a királyné megszólítását.

A királyné lehajtott fejjel, gondolkodva
 járkált a teremben és szép, nemes, nyílt arcán
 zavar látszott. Fehér kezével végigsimított oly-
 kor fekete haján, gyönyörű ivü szemöldökét
 összevonta s egy egy percre megállt a nyitott
 ablaknál. Olyan szép volt ilyenkor, mint egy
 alabástrom-szobor, melyre aranyrózsás fátyolt
 borított a nap.

Az ablak alatt óriási park feküdt, valamikor
 erdő volt s most mint egy megszelídített orosz-
 lán simult a palota lábához. Türelmes hátán
 csodálatos növények és virágok nyíltak. Gránát-
 vörös grenadillák és braziliai pálmák, melyek-
 nek levele az indusok édes és részegítő itala.

Valamelyik rózsabokor között csalogány
 énekelt s egy óriási bükkfa ágán tekergerig ült
 és felelgetett a rózsabokor apró dalosának.

A királyné most hosszan és némán állt az
 ablak mellett s észre sem vette, amint az öreg

pap halkan közeledett feléje és aszott kezét
 ráterette vállára.

— Mauna Loa, nagyasszonyom — szóltott
 szeretettel és tisztelettel az öreg.

— Attól félek, fordult meg a királyné szo-
 moru mosolylyal — hogy nem vagyok többé a
 te Mauna Loád, a te tisztelt, nagy királynéd,
 öreg Maurusom! A népem kigunyol, mosolyog
 rajtam, talán meg is vet.

Kérdőleg nézett az öreg Maurusra, de ez
 lehunyta egyetlen nyitva levő szemét és hall-
 gatott.

— Új le, Maurus — intett a királyné s
 ott az ablak mellett leültek egymással szemben.

— Azért hivattalak, — szólt a királyné —
 hogy megkérdezzem tőled, mivel tartozom még
 annak a népnek, aki előbb az enyém volt, az-
 után a fiamé lett s akinek egész ifjuságomat,
 asszonyi életemnek legszebb és soha vissza nem
 jövő éveit feláldoztam, oda ajándékoztam? Szólj,
 Maurus!

— Még tartozol valamivel — felelte az
 öreg nyugodtan. — Bocsánattal.

— Minő bocsánattal? — kérdezte a királyné
 kissé ingerülten s alig hallhatólag rácsapott a
 széke karjára.

— Nem mindent megtettem a népért?
 Értük éltem, szenvedtem, fosztottam ki maga-

mat, mit kívánnak még? Az életem most már
 az enyém. Husz esztendei kormányzás alatt
 boldoggá tettem szellemileg, anyagi'ag és királyt
 szültem, kinek fejére koronát tehetek. Többet
 tettem országomért, mint tíz férfi-uralkodó, mit
 kívánnak még tőlem? Letettem a kormányzás
 pálcáját, nem vagyok többé az ő sorsuk király-
 néja, csak a magaménak. Engem nem guny,
 de hódolat illet meg!

Az öreg Maurus hallgatott.

— Miért nem felelsz? — kérdezte a ki-
 rályné csodálkozva. — Talán nem tartod jogos-
 nak kívánságomat?

— Nem — felelte keményen az öreg és
 felnyitotta a szemét. — Nem tartom jogosnak
 kívánságodat. Nem tartottad be a sorrendet a
 nép, az emberi lélek pszichológiájában és nincs
 jogod azt követelni tőle, amit nem adhat. Ami
 nem természetete: a hála.

A királyné tágra nyitotta ki nagy, fekete
 gyémánt szeméit.

— Nincs jogom a nép hálájához? — kér-
 dezte bámulva. — Nekem? Nekem, Maurus?

— Neked, királyné és senkinek, aki úgy
 gondolkodik, mint te. Ha valaki hódolatot kíván
 az emberektől, azt ne a jósa uán kívánja,
 hanem a kegyetlensége uán. Ha nem hálál-
 kodva hanem rettegetve mondanák ki nevedet,

Uj üzlet.

Szolid kiszolgálás.

Tátray Gusztáv Fő-utczai üzletében

csak friss és szép ara. Mindennemű rövidárak, kézimunkák és szabó hozzávalókban óriási
 nagy választék van raktáron. Kötött, szövött és szőrme-árakat legelőszobban nálam
 szerezhetni be. A nagyérdemű közönséget saját érdekében felkérem, hogy nálam egy próba-
 vásárlást eszközöljön. Szíves pártfogásért esedez

Tátray Gusztáv Rákóci-ut, Orsolyák temploma mellett.

Uj üzlet.

Feltűnő olcsó árak.

Azt hisszük, nem merne Wekerle erős kézzel odaütni a lázadó balkáncsöcselék közzé, ha nem sejtene veszélyesnek azt az ütést a magyarságra nézve?

Be kell iktatnunk fegyvertársunkba a király teljes bizalmát és akkor lehetetlen itt velünk szemben minden pártütés. A király bizalmát aztán fel kell használni nem arra, a mire a régi klikk használta: önző haszonlesésre, hanem a nemzet megerősítésére. Akkor lehetünk erélyesek minden széthúzó elemmel szemben.

Mert ma már nem segítenek az egyzakaszos törvények; azok csak megke-rülései a mételynek. A mételyt ki kell vágni, ha másképp nem lehet, karddal — s a kard ma nem a mi kezünkben van. *

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, nov. 23.

Náday Lajos elnök 11 órakor megnyitja az ülést, a jegyzőkönyv hitelesítettik. Következő interpellációk adattak be Bozóky Árpád a telekezeti béke helyreállítása ügyében, Polónyi Géza a jegybank ügyében, Pető Sándor a föl-oszlatott Békés-csabai Népkör ügyében, továbbá Markos Gyula és Surmin György interpellálnak. Az interpellációkra a Ház 2 órakor fog áttérni, Földes Béla, beterjeszti a gazdasági- és pénzügyi bizottság jelentését az egyzakaszos törvényjavaslat tárgyában.

Lengyel Zoltán az önálló magyar nemzeti bank tárgyában tett indítványát indokolja meg a nemzeti bank a függetlenségi pártnak kardinalis követelése, tehát annak a kormányznak, amelyet a függetlenségi párt támadt, mint többség kötelessége e követelést teljesíteni. 1910-ben

az önálló bankot mindenáron meg akarjuk csinálni, mert külön bank nélkül gazdasági önállóságot megcsinálni lehetetlen; a kormány az erre vonatkozó intézkedéseket tegye meg. Olyan önálló bankot, mely külföldi részvényesek kezében van, megteremteni lehetetlen. Kéri indítványának elfogadását.

Wekerle a bankügyről.

Wekerle Sándor miniszterelnök: A függetlenségi párt már alaposan megvitatta, letárgyalta s határozatot fogadott el, amely a kiegyezési javaslatok kapcsán a Ház elé is került, hogy t. i. az önálló bank tárgyában parlamenti bizottság küldessék ki. Lengyel indítványa ugyanazt célozza, amit a függetlenségi párt határozati javaslata külön kifejezésre juttatott. Lengyel honmentő indítványa tehát fölösleges. Kijelenti, hogy december 31-éig Ausztriában nem emelkednek törvényerőre a javaslatok, akkor előterjesztést fog tenni a magyar kormány, hogy a bankügyben ex lexbe ne kerüljön az ország. Persze ez a provizorikus intézkedés nem fog 1910-en tulterjedni, tehát ez alkalmat nem fogják arra fölhasználni, hogy közvetve hosszabbítsák meg a bankszabadalmat. Nyílt és őszinte politikát követek. (Igaz! Ugy van! a baloldalon.) Én a nagy gazdasági egyesületnek vagyok hiva, politikusa, mert az a meggyőződésem, hogy kis gazdasági egységek a mai világgazdaságban nem képesek biztosítani maguknak azokat az előnyöket, amelyeket a nagy egyesületek biztosítanak.

Az egyesületek formájáról nem szólok, csak kijelentem, hogy a nemzetközi forgalmat és érintkezést az önálló fejlődés mellőzhetően előfeltételének tartom és érvényesíteni kívánom. Ez előkészítése a bankkérdésnek, a gazdasági önállóságának: azoknak a viszonylatoknak és relációknak a biztosítása, amelyek a világgazdaságban igen nagy értékkel bírnak; annak az

erőnek gyűjtése és fölhalmozása, amely az önállósághoz szükséges. Ebben a tekintetben nem lesz közöttünk eltérés. Az én működésem az ön törekvéseit nem fogja hátrátatni.

A nemzet szabad elhatározása minden kényszerítő körülménytől függetlenül ön van tartva, hogy 1910-en túl fölállítsa az önálló bankot. Erre nézve a nemzet szabad elhatározása korlátozva nincs. A megegyezés is eképp jött létre s a bank önállóságnak útjában ő sem áll.

Ha majd a Ház elé kerül, akkor leghelyén átengedni a tért azoknak, akik esetleg más törekvéseket akarnak érvényre juttatni. Addig azonban az együttműködés lehetséges, sőt az elvállalt erkölcsi kötelezettség is fennáll. (Elélek helyeslés.) Az ellen, hogy az indítványt tárgyalják, nincs észrevétele, minthogy azonban a függetlenségi-párt egy kimerítőbb s gyakorlatibb irányu határozati javaslatot fog előterjeszteni, annak idején azt fogja kérni, hogy az indítványt azzal együtt tárgyalják. (Zajos helyeslés a bal és jobb oldalon.)

Kossuth nyilatkozata.

Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter elsősorban azért szólal fel, mert Lengyel Zoltán azt az állítást kockáztatta meg, hogy a függetlenségi párt ugyanis lemondott elveiről. (Kiáltások: Rágalom!) legalább a bankkérdésben ragaszkodjék hát programjához. Ez ellen az állítása ellen a leghatározottabban tiltakozik, a függetlenségi párt egyetlen elvéről se mondott le. (Zajos tetszés.) Ezt Lengyel Zoltán is nagyon jól tudja.

Somogyi Aladár: Csakhogy nem vagyunk polgárok!

Kossuth Ferenc: Ő is azt mondja, amit Wekerle, hogy t. i. Lengyel Zoltán nyitott ajtót dönget, amit a függetlenségi párt hat javaslata a bankügyben ugyanazt célozza, amit ő akar. Nem teheti fel, hogy Lengyelnek ne

akkor a hódolat úgy fogna körül, mint ujjadat gyűrűid. A jóság nem fáj az emberi léleknek s csak ami fáj neki, arra gondol vissza. Ha boldoggá teszel egy embert, elfelejt. Ha megkorbácsolod, gyűlölni fog, de elfeledni soha. A jóság a közöny porszeme, a szél tovasöpri, a kegyetlenség sziklagránit s az emlékezés monumentumát már élő korában felállította magának a kegyetlen szívű. A jóság, Mauna Loa: önzés. A gonoszság: bátorság. Jót elsősorban is önmagunkért teszünk, de rosszat: másokért.

A királyné lehunyta szemét, összerázkódott és felállt. Párszor végigment a nagy, fehér termen, melyet, mintha aranyhidakkal választott volna el a nap egy-egy ténysávjá, azután megállt az öreg ember előtt és megfogta a vállát.

— Maurus, — mondta mélyen a szeme közé nézve — te megcsaltál engemet! Megcsaltad bennem: a gyereket, a serdülő leányt, az asszonyt és a királynét!

— Igaz — felelte az öreg. — Megcsaltalak, mert nem arra tanítottalak, amire a királyokat tanítják, hogy önmagukban Istent lássanak, az emberek között az első személyt. Olyan királyt neveltem beléd, Mauna Loa, aki népe között az első személy legyen önmagára nézve. Megcsaltalak, mert embert neveltem beléd, a jóság önzésével telj szívvel. Csak terád gondoltam,

mert nagyon szerettelek és azt akartam, hogy ha boldogtalan leszel is, de a saját lelked maradjon meg a legjobb és a legtisztább barátodnak. Nem a népet, nem az ambereket szerettem, csak téged. Az embereket ismerem és nem szeretem, csak szánom őket. Láthatod ebből, szegény királyném, milyen véghetetlen önzés a szeretet és a jóság. Szinte azt hiszem, amint most végignézek itt magamban az életemen, hogy nagyobb bűn, mint a gonoszság.

A királyné kétségbeesetten nézett maga elé. — Jól van, Maurus, értelek! Mindent értek s ha még egyszer születnék, ismét az lennék, aki vagyok. De beszélj nekem a háláról, a háláról valamit, mert megőrülök! Mindent odaadtam népemért: ifjúságomat, leányálmaimat, első szerelmemet s annak hitvese lettem, akit a politika, népemnek java választott ki számomra. Hát beszélj nekem, Maurus a háláról, hisz lehetetlen, hogy ez a legszebb virága az emberi erénynek kihalt volna a szivekből?

Maurus sápadtan hajtotta le fejét. — Nem tudok arról beszélni, ami nincs — felelte szomorúan.

— Ne vedd el lelkemnek legdrágább hitét, a háláról alkotott fogalmat. Nézd, Maurus, én alkotmányt adtam népemnek.

— Már elfeledték — felelte az öreg tompán.

— Évszázadokon keresztül rabszolgák voltak, elnyomottak, én felszabadítottam őket.

— Már elfeledték.

— Vallásszabadságot, politikai jogokat adtam.

— Elfeledték.

— Magánvagyonomnak felét oda ajándékoztam kulturális célokra.

— Elfeledték.

— Ipart teremtettem, kereskedelmet, háborut nyertem.

— Elfeledték.

— Dolgoztam, tanultam, úgy mint egy férfi, hogy értek, tudjak mindent. Mindenféle államtudományt, katonai és jogi dolgokat.

— Elfeledték.

Igazságos voltam és mindig érdem szerint jutalmaztam.

— Elfeledték.

— Soha egy kérvényt, egy okiratot nem irtam alá addig, míg el nem olvastam.

— Elfeledték.

— Elfeledkeztem nememről, elfeledtem, hogy asszony vagyok, csak királyné és anya voltam.

— Elfeledték, Mauna Loa!

A királyné zokogva rejtette el arcát s visszautlt az ablak mellé. Térdére könyökölve sirt s

Gerstenbrein Tamás

szobrász és kőfaragó mester Nagyvárad, Rákóczy-ut 55. (Diósi fatelep).

Ajánlja nagyra értékű műveit készítményül márvány, gránit, syenit, labrador stb. vállal minden e szakmába vágó munkát, ugyszintén régi sírboltok s sírkövek renoválását a legolcsóbb árak mellett.

Első erdélyi géperőre berendezett kőfaragóműhely és

sírkőgyár.

Kolozsvár, Dézsma-utca 21. sz.

Központi iroda Kolozsvár. Telefon 662.

Fiók telepek: 179

Déva, Nagyszeben, Bánatelek.

legyen tudomása arról, hogy a függetlenségi párt mit fogadott el. Megjegyzi még, hogy épen ő volt az, aki a függetlenségi párt álláspontját, hogy t. i. a bankkérdést kikapcsolják — a minisztertanácsban képviselte és érvényre juttatta az osztrák ellenzékkel szemben s ezt a törekvését összes miniszterársai egy szíven támogatták. (Eljenzés és hosszas taps.)

Lengyel Zoltán: A gazdasági közönség a függetlenségi állásponttal összeférhetetlen.

Kiáltások: Te vagy összeférhetetlen!

Lengyel Zoltán: Ha Kossuth csakugyan megakarja csinálni a bankot, átengedi neki szívesen az eredményt.

Felkiáltások: Nagyon szerény vagy:

Kossuth Ferenc: Nem vagyok oly szerénytelen, hogy Lengyellel versenyezzek abban, hogy melyikünk menti meg a hazát? (Zajos tetszés, taps és derűtség.)

A szavazásnál a disszidensek közül néhány a horvátokkal szavazott.

Kiáltások: Szégyen! Együtt vagytok a horvátokkal.

A Ház az indítványt elvetette.

Ezután folytatták az autonóm vámtarifa tárgyalását.

A vámtarifa.

A XII. tárgyalása következik.

Muracsevics, Supilo, Barcsics, Cerovác és Grahovác beszélnek a javaslat ellen.

A Ház ezután egyszerű szavazással elfogadja a XII. cikket.

A XIII. cikknél újra a horvátok kezdik. **Mogdics Péter** szól először. Utána **Surmin György** beszél, akit két ízben figyelmeztet az elnök, hogy maradjon a tárgynál, mire hirtelen befejezi beszédét.

Duskán György röviden szól a javaslat ellen.

Popovics Dusán a Ház általános figyelmessége között beszél.

lehajtott fejének fekete fűrtel szikrázva égtek a nap arany sugarában. Az öreg Maurus meghatva nézte és csend, bánat, keserűség gyűrűzte körül a királyi palota termét. Egy idő múlva Maurus így szólt:

— Mauna Loa, nagy királyné voltál, de ezt az emberek máris elfeledték. Csak azt nem fogják soha elfelejteni, hogy egyszer életedben gyöngye is voltál . . . Asszony . . .

A királyné fölvetette a szemeit.

— Még csak harmincnyolc éves vagyok és a többi emberek sohasem vétkeznek?

— Minden ember vétkezik, de minden vétek között az a legnagyobb, mikor a bűnös a másik bűnös felett ítélkezik. Ehhez épp úgy, mint az oktalan és nevelés gőghöz, amíg az ember nem végzi el az életet, nincs joga; azután pedig nincs rá szüksége.

A királyné letörülte könnyeit és figyelmesen nézett az öreg Maurusra.

— Igazad van! — sóhajtott elgondolkodva. Még valamivel tartozom az embereknek: bocsánattal.

És megrázta a fejét, kiegyenesedett s intett az öreg Maurusnak, hogy elmehet.

Elnök figyelmezteti, hogy ne bocsátkozzék ismétlésekbe és hangosabban beszéljen.

Popovics folytatja beszédét és az elnök második intése után leül.

Pribicevics Szvetozár (horvátul beszél.)

Lorkovics Iván halkán beszél horvátul.

Babics Gyalszky Ljuba beszél.

Ezután a Ház elfogadta a 13. cikkelyt.

A 14. 15., és 17-ik cikkeket a Ház határozata alapján együttesen fogják tárgyalni. Az egyesítés ellen a horvátok tiltakoztak. Surmin szólott ellene, de az elnök megvonta tőle a szót.

Interpellációk.

Markos Gyula az amerikai Szabadság kiáltása tárgyában interpellált.

Bozöky Arpád azt kérde a kultuszminisztertől, hogy hajlandó-e a felekezetek közt a békét helyreállítani. Vádolja a kultuszminisztert, hogy a katolikus tanárokat a kinevezésnél előtérbe tolja.

Nagy Emil: Csak a szamarak mondhatnak ilyet. (Zaj.)

Bozöky Arpád esetekkel hozakodik elő. A fővárosban is felekezeti alapon fekszik a szervezkedés.

Felkiáltások: Vázsonyi csinálja.

Bozöky Arpád: A keresztény szociálisták is a katolikus tanítók köréből toborozzák embereiket.

Apponyi Albert gróf kéri, hogy az interpellációra szerdán adhassa meg a választ. Általában kijelenti, hogy az interpelláló vádjai alaptalanok. A felekezeti béke megbontva nincs. Van ugyan ily irányban mesterkedés, de neki jobb véleménye van a haza polgárságáról és az egyházak intelligenciájáról, semhogy elhiggye, hogy e mesterkedések célt érjenek. (Eljenzés és taps.)

Surmin György a zágrábi villamos vasut tárgyában interpellál.

Polónyi Géza kéri, hogy interpellációját az önálló bank dolgában szerdán mondhassa el.

A Ház az engedélyt megadja.

Modrusán és Pető interpellációja után az ülés véget ért.

Megvesztegetési kísérlet.

Százkoronával bélelt levél.

Érdekes ügyben fejezte be most a nagyváradi bünygyi osztály a vizsgálatot, melynek alapján egy megfélemlített ember meggondolatlan cselekedete szolgált.

Az esetről tudósításunk a következő:

Ez év július havában Mocsula községben a cséplőgéptől keletkezett tűz folytán a lakosság összes gabona termése elpusztult. A cséplőgépet Dus Lajos géptulajdonos kezelte és a bekövetkezett tűz miatt ő volt a felelős. A szerencsétlenséget megelőzőleg azonban a gép bérbe volt kiadva Nagy Lajosnak és most Dus

azt állította, hogy a gépet Nagy rontotta el helytelen kezelés folytán és így következett be a szerencsétlenség.

A nagyméretű pusztulás színhelyére kiszállott Pozsonyi László nagyváradi ipartelügyelő is, hogy a gépet megvizsgálja. A helyszíni szemle foganatosítása után Pozsonyi visszautazott Nagyváradra, hol másnap egy levelet kapott. A levélben Nagy Lajos egy 100 koronás bankjegyet is küldött oly hozzáadással, hogy a törvényszéki tárgyalások után, ha azok rá nézve felmetők lesznek, még 100 koronát fog küldeni.

Pozsonyi László a pénzt visszaküldte Nagynak s a levelet a nagyváradi rendőrkapitánysághoz juttatta, hogy indítsák meg Nagy ellen a vizsgálatot. A rendőrség Nagyt kihallgattatta. Nagy a kihallgatási jegyzőkönyvben azt adta elő, hogy ő a szerencsétlenségnek nem volt az oka, mert abban az időben, mikor a gép az ő bérletében Csermőközségben a gép dobjából cséplés közben egy kigyó kuszott ki, mely az ő arcát megmarta. Sebe oly súlyos természetű volt, hogy azzal Aradra kellett menni, hol a kórházban operálták is.

Az alatt, míg ő a kórházban volt, történt a tűz, tehát ő azért nem lehet felelős. A géppel nem tett semmit, amelynek következtében az elromlott volna. A pénzt tényleg ő küldte Pozsonyinak, azonban nem azzal a céllal, hogy rája nézve kedvező véleményt adjon, illetőleg, hogy az ipartelügyelőt a pénzzel megvesztegesse. Elismeri, hogy ez a cselekedete gondatlanság is volt tőle annál is inkább, mert a pénz küldése idejében nem volt ellene semmitéle vizsgálat folyamatban. Cselekedetét azzal indokolja, hogy őt Dus fenti állításával megfélemlítette.

A rendőrségnek csupán az volt a hivatása, hogy megállapítsa, miszerint tényleg Nagy küldte a levelet, mely száz koronát tartalmazott. Most mivel ez kétségtelenül beigazolást nyert, az iratokat a királyi ügyészséghez teszik s Nagy ellen a vizsgálatot megvesztegetési kísérlet miatt meg fogják indítani.

A nagyváradi szabadiskola szervezetéről.

Amióta a modern szociálisták kibontotta szárnyait és erőre kapott, a jogos kívánalmak közé iktatta a 8 órai munka, 8 órai alvás és 8 órai szórakozás követelményét. Nincs tünnetesebb szociálista felvonulás, amelyen körül ne hordoznák a városban azt a táblákat, amelyre e hármas jel szó van felírva.

Nyolc órai szórakozás! Rosszul értelmezett követelmény. Egyetlen józanérzékű munkás sem azt érti rajta, hogy nyolc órát akar mindennap eldárídozni, a pálinkás boltban eltölteni.

Azt követeli, teljes joggal, a munkás osztály, hogy juttassanak neki időt szellemi szórakozásra, művelődésre, a műveltség javaiban való részesedhetésre. Érezve érzi, hogy erre szüksége és hozzá joga van.

Ezt a jogot el kell ismerni mindenkinek, tiszteletben is tartani, de egyszersmind meg-

Agárdi István

mázoló és butorfestő az Emke-palota alatt.

Elvállalok minden e szakmába vágó munkákat szép, finom s a legjutányosabb árak mellett elkészíteni, különösen **butorfestésekre** igen nagy súlyt fektetek, nemkülönben épületmunkákra és berendezésekre is.

Ezenkívül nálam hízi szükségletekhez kívánandó színekben különféle olajba tört festékek is kaphatók, melyeket annyival is inkább előnyösebb nálam beszerezni, hogy minden további piszkolódás, keverés kikerülésével használni lehet.

A nagyérdemű közönség jóindulatu pártfogását és bizalmát, melyet eddig iráyomban tanusított, ugy ezután is kiérdemelni óhajtom.

Ugyanitt tisztességes családból származó 1—2 fű tanulóul felvétetik, fizetéssel avagy teljes ellátással. (Lehet vidéki is.)

adni rá a módot és alkalmat, hogy az emberi társadalomnak minden osztálya hozzá juthasson azokhoz a szellemi javakhoz, amelyek annál jobban szaporodnak, minél több ember vesz magának belőlük. Megszűnt már a műveltség kiváltságos osztályok kiváltságos joga lenni. A műveltség forrása hatalmas folyamdá dagadt s még jobban fel fog dagadni, ha minél többen járulnak ehhez a forráshoz. Csak meg kell nyitni mindenki számára!

Hasztalan ismerjük el azonban minden társadalmi osztálynak jogát a művelődéshez, ha a társadalomnak az a része, amely a szerencse és jósors kedvezése folytán kedve szerint mérthetett a kultúra forrásából, nem segíti rá azt a részt, amely akár a balszerencse, akár a mostoha körülmények folytán vagy egyáltalán nem, vagy csak kis mértékben juthatott a művelődéshez, arra, hogy még ifju korában vagy embernyi-ember korában megszerezhesse a műveltségnek, az emberi ismereteknek azt a mennyiségét, amennyihez kedve, tehetsége vagy épen alkalmat van.

Amikor az emberi társadalom eljutott a fejlődésnek arra a fokára, hogy a munkás osztálynak művelődési törekvéseit elismerte, akkor egyúttal gondoskodni is kezdett olyan kulturális intézményekről, amelyekkel a munkás osztály eme művelődési törekvéseit elérhesse és ebbeli vágyait kielégíthesse. Így kezdett fejlődni és elterjedni a szabadtanítás eszméje és intézménye. A szabadtanítás intézménye ma már oly tényező lett, amelylyel számolnia kell a társadalomnak és államnak egyaránt.

A magyarországi vidéki városok közt megindult a versengés a szabadtanítási intézmények létesítése körül. A versengést fokozza az állam, különösen a közoktatási kormány hathatós erkölcsi és anyagi támogatása. A kormánynak a támogatása teheti csak lehetővé, hogy nagyobb tehetséggel és eredményességgel működjenek a szabadtanítás. Az állami gondoskodás fogja megadni a nagyobb városoknak a módot arra, hogy a közművelődés számára állandó tüzehelyet, középponti erős szervezetet alapítson. Két-három év és Nagyváradon is hirdetni fogja az emelendő kulturpalota városunk polgárainak művelődési törekvéseit.

Hogy kulturpalotánk majd annál idealisabban megfelelhessen magas szoros feladatának a múlt héten megtörtént e célból az első főfontosságú lépés: megalakult a szabadtanítás intézménye. Nem csak megalakult: szervezetet is nyert.

A Bihar megyei Népművelési Egyesület csupán e célból tartott rendkívüli közgyűlésén közös akarattal kimondta, hogy Nagyvárad város és Bihar megye területén megvalósítja a szabadtanítás intézményét és keresztülvitelére kiküldött kebeléből 15 tagu bizottságot, amelyet felruházott teljhatalommal és azzal a joggal, hogy magát a szükséghez mérten és tetszés szerinti számban kiegészíthesse.

A kiküldött bizottság pár napra rá, e hó 19-én már megtartotta alakuló közgyűlését és megállapította a szabadtanítás szervezetét.

Nevet is adott az új intézménynek: a Bihar megyei Népművelési Egyesület Szabadiskolája nevet.

A szabadiskola szervezetét akarom megismertetni a következőkben.

A szabadiskola bizottsága mindenek előtt azt a vezérelvet szabta maga elé, hogy a szabadoktatás körében csak tárgyilagos és valóban tudományos lezűrdött ismeretek közlését fogja fölvenni. Semmiféle vallási, politikai, társadalmi, vagy tudományos egyoldalúságnak ott helyt nem ad. Minden igyekezetével azon lesz, hogy a szabadoktatást a nemzeti együttérzés, a nemzeti összhang és összetartozás, meg a hazafiság szelleme hassa át.

A szabad iskola céljait a társadalom mun-

kás osztályának szellemi tölemelését és lelki nemesítését tűzte ki. Amint az ököljog korában a pápaságtól elrendelt trenga Dei segítette rá az emberiséget, hogy a hétnek egyik felében felhagyva az ádáz harcokkal, embervérontásokkal megszokhassa a béke édességét: ugy napjainkban a kultúra mezeje az, ahol az osztályharcokat vivó társadalom pihenését és együtt működésre helyet talált. A művelődés a társadalom legfőbb kincse; nincsenek az se születéshez, se ranghoz, se társadalmi helyzetéhez kötve, u. n. szabadjóság az.

Kimondta a bizottság azt az okos elvet is, hogy: ne adjunk rendszertelen ismereteket!

Ez elvre való tekintetből nagy körültekintés el és óvatossággal kellett megállapítania, melyet azok a leghasznosabb ismeretek, amelyeket a szabadoktatás által legérdemesebb közölni és miképp torozza a különféle ismereteket az oktandó egyének legjobban megfelelő körbe.

Mi szükséges az egyéneknek? Ezt a kérdést vette zsinórmértékül és eszerint állapította meg az ismeretköröket.

Az egy év szempontjából az ismeretkörök a következők:

1. Az egyén testi, szellemi és erkölcsi műveltségének megérzésére szolgálnak: az embertan, a természettudományok és a bölcsélet.

2. Az egyén társadalmi helyzetének helyes felfogására vezetnek: a jog-, állam- és társadalmi tudományok, továbbá a földrajz és történet.

3. Az egyének a társadalomban való megélhetését biztosító segédeszközökként szerepelnek: az egészségügy, a technikai tudományok és termelési technológiák.

4. Az egyén a boldogulásra, nemesbedésre és tökéletességre segítik vezetni: a matematika, az irodalom és művészetek ismerete és élvezete, végül a testi nevelés.

A szabadiskola nem éri be pusztán az egyén értelmi képzésével emez ismeretkörök keretén belül. Arra is gondot fordít, hogy az analfabéták részére írást és olvasást tanító tanfolyamot nyisson.

A szabadiskola szabadon áll nyitva mindenki előtt, aki tanulni, művelődni akar. Semmiféle díj fizetésének kötelezettségével nem jár hallgatása senkire nézve. Mivel pedig a munkásosztály részére állítjuk fel; az előadások és tanfolyamok olyan órára esnek, amikor az előadásokon való megjelenésben dolga senkit sem gátol.

A bizottság, hogy hozzáférhessen előadásaival azokhoz, akikhez szólni akar, meghívta tagjait a munkások képviselőiségét és a szak-szervezetek bizalmi férfait Velük egyetértve és utbaigazításokkal felhasználva állapítja meg majd a teljes bizottság az előadások tárgysorozatát és időrendjét.

Előzékenysége fejében várhatja a bizottság, hogy a munkások képviselőisége és a bizalmi férfiak *bizalommal* fogják működésében és önzetlen munkásságában támogatni. A kölcsönös bizalom, a nagy cél megértése és az egyetértés, remélhetjük, rövid idő alatt meg fogja szilárdítani a nagyváradai szabadoktatás intézményét, föltéve, ha mind az állam, mind a törvényhatóságok és a társadalom részéről megfelelő erkölcsi és anyagi támogatásban részesül és a vezető egyének buzgalma, kitartása és munkakedve nem lankad.

Dr Kováts S. János.

Városatyák választása.

Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának választott tagjai részben új választás alá kerülnek, mivel a választott városatyák felének megbízatása ez év végével lejár.

A választást, mint mindig, ezuttal is nagy készülődés, korteskedés előzi meg. A hivatalos jelölések és megállapodások ugyan még nem történtek meg, de az összejövetelek, deputációk járása már megindult. Annyit már meglehet állapítani, hogy ezuttal is annyi az aspiráns, az önjelölt, hogy akár egész törvényhatóság kitelne belőlük. Különösen Várad-olasziban és Váralja-velencén indult már meg a korteskedés. Az utóbbi választókerületben el is fogyaszottak már egy néhány kortesvacsorát, az önjelöltek zsebére és egészségére. A legcsendesebb még a hangulat Ujvároson, ahol a múltban is dominált a 48-as párt.

A 48-as függetlenségi párt ma, vasárnap délelőtt 11 órakor tartja meg a városatyá választás tárgyában gyűlését, amelyen kiküldik a jelölő bizottságot. — Ennek a megállapodása azután kerül egy újabb gyűlésen a párt elé.

A választási mozgalomról a következőket írhatjuk.

Várad-Olasziban.

A város ezen legnagyobb választókerületében ezuttal a következőknek jár le a megbízatásuk:

Dr Bozók Alajos, dr Hoványi Géza, dr Hoványi Gyula, dr Károly Irén, Millye Gyula, Nozák Rezső, Palotay László, Schöpflin Agoston, Sipos Orbán, dr Stocker József, Szokoly Tamás, dr Várady Zsigmond.

Legerősebb választási mozgalom a Réten, ahol nem kevesebb, mint hat jelölt van. A Réti Takarékpénztárnak Sas Ede, Balogh Károly és Hann Lajos a jelöltje, míg a Réti Nép-kör Zsiskov Rudolt, Raduj Péter és Zonda György réti polgárokat jelölte.

A vasutasoknak is van jelöltjük több; Tolnay Miklós, Tanay Zsigmond, Bócz Jenő jelölését óhajtják.

A Lajos asztaltársaság pedig Óváry Lajos kályhás iparost akarja jelölni.

A 48-as párt bizonyára mérlegeli az óhajokat, azonban ilyen mérvben azt nem veheti figyelembe, még akkor sem, ha azon álláspontra helyezkedik is, hogy dr Hoványi Gézát elejti, mert mint virilisnek, állandó bizottsági tagsága teljesen biztosítva van.

Nem tartjuk azonban helyesnek, hogy elejtsék Palotay Lászlót, aki nem csak mint 48-as honvéd, hanem mint a törvényhatóság régi tagja érdemeket szerzett a polgárság bizalmára s egyedül képviseli a városházán a káptalant.

Azt meg éppen abszurdumnak tartanánk, hogy a 48-as párt elejtené dr Hoványi Gyulát, a törvényhatóság ezen nagy tudású, tevékeny és a polgárság érdekeiért küzdő kiváló tagját, aki annyira exponálta magát nemcsak a polgárok ügyéért, hanem a koalícióért is.

Azt hisszük, hogy a rétieknél sikerül 3 tagot biztosítani a pártban is.

A régiek közül Szokoly Tamás, Sipos Orbán, dr Stocker József, dr Károly Irén megválasztása biztosnak látszik; emlegetik továbbá Tolnay Miklóst, Tabéry Armin, Kriszta Sándort.

Várad-Ujvároson.

Ez a tulnyomólag 48-as választókerület még nincs alarmozva; egyes önjelöltek és

BARTA IMRE

szobafestő és mázoló

NAGYVÁRAD, Szilágyi Dezső-utca 29.

Van szerencsém a mélyen tisztelt közönség b. tudomására adni, hogy

— szobafestő és mázoló műhelyemet —

a mai kor igényeinek megfelelően berendezve megnyitottam. Elvállalok minden e szakba vágó festő munkálatokat; gyors, pontos és a legutányosabb kivitelben eszközölök. A n. é. közönség becses pártfogását kérve

maradok tisztelettel: **BARTA IMRE** szobafestő és mázoló.

frakciók csak csendben dolgoztak eddig, de a mai gyűlés után itt is megindulnak bizonyára a korteskedések.

Tizenkét hely üresedik itt is meg, mivel az elhalt Milibák József helyét is be kell tölteni. Kilépnek: dr Altmann Jakab, Balogh Döme, Beczkay Lajos, dr Berkovits Ferenc, dr Halász Lajos, Köblös Ferenc, dr Kecskeméti Lipót, dr Radó Ignác, Schütz Albert, dr Vucskics Gyula.

Elbaltak: Milibák József és Stern Hermann.

Ha azt az elvet akarjuk itt is keresztülvinni, amit Olasziban rebesgetnek, hogy akik a szabadelvű párthoz tartoztak, akkor Ujvároson is nagy változások lesznek.

Váralja-Velencén.

Itt hét városatyát választanak. Kilépnek: Feldmann Izidor, dr Friedländer Sámuel, Moskovits Miksa, Röhlich Lajos, Schwarcz Antal, Ullmann Sándor, elhalt: Heller Ede.

Erősen jelöli magát dr *Rosenthal* Mór ügyvéd, akinek a kortesvacsoráját tegnap tartották meg a Röhlich vendéglőben.

Sok híve van *Hankovits* Ferenc gyógyszerésznek és *Kiss Elek* ügyvédnek. Különbözőn itt két erős párt küzd egymással, az orth. hitközség pártja és a 48-as. Az előbbi erősebb, tehát ha megegyezés nem jön létre, a 48-as párt jelöljei nehezen jutnak be a törvényhatóságba.

A régiek közül, mivel Ullmann Sándor virilis akar maradni, Feldmann Izidor, Schwarcz Antal, dr Friedländer Samu biztosan bejönnek. Nélkülök nincs paktum sem.

Az új jelöltek egész özöne hoz élénkséget az esti korteskedésekkel ezen városrészben.

Új jelöltek: *Kiss Elek*, *Hankovits Ferenc*, *Agoston Péter*, *Nánássy Károly* birtokos, *Szalay József*, *Fried Ferenc*, dr *Weimann Jenő*, *Rozenberg Izó*, *Varga András*, *Dancse János*, *Schönfeld Lajos* és dr *Sonnenwirth Lajos*. Természetesen ezek nagyrésze önjelölt.

Kilátásuk van, hogy megválasztatnak: *Feldmann Izidor*, *Schwarcz Antal*, dr *Friedländer Sámuel*, *Hankovits Ferenc*, *Kiss Elek*, *Nánássy Károly*. A további egy helyre reménykedhetnek az összes önjelöltek.

Utazás egy választás körül.

Vidéki hang a tanítók ügyéhez.

Amerika C. államában az általános képviselőválasztások alkalmával az egyik kerület régi képviselője hivatkozva múltjára, a kerület érdekében kifejtett tevékenységére, régi kipróbált hívei élén nyugodtan nézett megválasztása elé; míg ellenjelöltje egy fiatal ember csüggedve állott gyér számu választói között.

A bukás biztosra volt vehető, mignem egy híres kortes azzal a fogással élt, hogy a régi képviselő, ki már öreg ember, sok fáradsága révén vagyont szerzett, közbecsülést vivott ki magának s megérdemli a pihenést; a fiatal jelöltnek pedig ezáltal alkalom nyújtatik azon érdemei megszerzésére, amelyhez képességénél fogva joga van s amelyre minden áron törekedni is fog.

A választók nagy többsége meghajolt a ravasz kortes hathatós érve előtt. A fiatal em-

ber képviselő lett s az öreg ur elment a jól megérdemelt nyugalomba.

Biharmegye tantestülete is ez év őszén tartott tisztújító közgyűlésén választott tisztviselőket. Igaz, hogy nem a régiakat választotta meg, kik tagadhatlanul tehetséges és érdemes multtal bíró férfiak; azonban az is tény, hogy a választásnál az amerikai kortesfogás nem játszott közre, miután a lelépők helyére szintén kipróbált s ügybuzgó munkások kerültek.

A választás ekkénti megoldása azonban a vármegye területére is már-már átcsapó hullámvérést hoz, amely tulajdonképpen csak egyesek személyes házi ügye lehet, amelyet sokan részvétellel, nagyrésze pedig közömbösen néz.

Mert hogy egy választásnál nem az a nézet érvényesül, amely a kisebbség kívánsága; nem azok kerültek ki győztesen az urnából, akiket egy bizonyos rész szeretett volna: ezért a tüzet mesterségesen szítani, a vészharangot kongatni, mások békés nyugalomát megzavarni föltötte szármalmas fáradság. Elvégre is minden választásnál csak az egyik párt, a nagy többség jelöltje lehet a győztes, a kisebbségben maradtak csendben-rendben gyűjthetik az erőket az újabb mérkőzésre, de addig a többség véleményét tiszteletben kell hogy tartsák.

Minden állással, mely időközönként választás alá kerül a többség rendelkezik; azokat választja meg arra, akiket jónak lát. A megválasztottak meghajolnak a többség akaratára, bizalma előtt a vezetést átveszik bizonyos időtartamra, a lelépők pedig félre állva nem teszik hangosan bírálat tárgyává a többségi véleményt.

Az egész világon így van ez s nem épen e tantestület őszi választásával egyidejűleg jött divatba.

A tantestület érdekét, jövőjét tekintve pedig a baj korántsem oly nagy, minőnek egyesek azt közlelő nézve látják. A tantestületi gárda napról-napra növekszik számban és erőben, igazolva a nagy többség határozatát, hogy a tantestület ügye ezuttal is érdemes munkások kezébe lett letéve.

Es e meggyőződést bizonyít minden tanító kartárs szintén hiszi és vallja is.

UJDONSÁGOK.

Vinkler emlékünnap.

Félesztendeje alig mult, hogy utolsó földi utjára kísértük a váradai káptalannak érdemében és erényekben egyik legkiválóbb tagját *Vinkler József* nagyprépostot s ime egyik intézet siet lerónni iránta háláját és kegyeletét.

A *Szent László*ról nevezett figyermek-menedékházzal összekötött koldusápoló intézet, mely új hajlékát, emeletes otthonát a megboldogultnak köszöni, kegyeletes emlékünnap keretében arcképét leplezi le a jótékonyágban utólréhetetlen főpapnak.

Böszörményi Géza ügyvéd az elhunyt nagyprépostnak lelkes tisztelője, festette le a Sz.

László intézet részére *Vinkler arcképét*, mely előtt dr *Hoványi Gyula* jogakadémiai tanár tart emlékbeszédet.

A kegyeletes ünnepélyen a város részéről, melynek *Vinkler* diszpolgára volt, a főispán és a polgármester is meg fognak jelenni.

Az ünnepély d. e. 11 órakor kezdődik.

* A jövő évi választók névjegyzéke.

A központi választmány összeállította Nagyvárad város jövő évi névjegyzékét s az ellen csupán öt felebbezés érkezett be, olyan polgároktól, akik kimaradtak a választók közül. A Curia már határozott a felebbezések felett, s csak egy polgárt vett fel az öt közül a névjegyzékbe, négyet pedig a felvétel iránti kérelmével elutasított. *Horváth István* kir. kath. tanítóképezdei tanárt a névjegyzékbe felvette, míg *Nagy Zsigmond*, *Csutha Sándor*, *Niedermann Antal* és *Friedmann Jenő* nem vétettek fel a jövő évi választók közé.

* **A trónörökös Bihar megyében** Valószínűleg magas vendége lesz december közepén Bihar megyének. Magyarország leendő királya, *Ferenc Ferdinánd* trónörökös december 9-én hosszabb tartózkodásra Magyarországra jön s az aradmegyei Kisjenőn részt vesz a *József kir. herceg* uradalmában tartandó udvari vadászatban. A vadászatok nyolc napig tartatnak s azon a királyi család több tagja s a bajor királyi ház egyik tagja is jelen lesz. A vadászatra hivatalos gróf *Zichy Tivadar* bihari díszszegi nagybirtokos, volt müncheni osztrák-magyar nagykövet is. Gróf *Zichy*, mint értesülünk, szintén nagy vadászatot rendez december közepén s erre úgy a trónörökös, mint *József kir. herceget* is meghívta.

* **Rákóczi lovasszobra.** Mióta a bujdosó fejedelem hamvai hazai földben pihennek és dicső *Rákóczi Ferenc*ünk magyar földben szőheti tovább álmait Magyarország nagyságáról, szabadságáról: mind szélesebb és szélesebb körben nyilvánult a kívánság, hogy a dicső nemzeti fejedelemnek méltó szobrot kell emelnünk. Annyit álmodozott a nemzet erről az ő eszményképéről, aki évszázadon át pihent idegen hantok alatt, hogy most már általános nemzeti óhajta lett megörökíteni a hazaszeretet ideálját, a magyar szabadság legdicsőbb harcását, *II. Rákóczi Ferenc*et, *Hadd* lássuk fényes alakját tolyvást szemünk előtt, *Hadd* merítsen a ragyogó példából lelkesedést a csüggedő honfi szív, ihletet a költő, halálmegvetést a szabadság bajnoka. Mozgalom indult meg egy monumentális lovasszobor alkotása iránt, mely mozgalomnak a legjobb hazafiak állanak az élén. A szobor-alap javára megindult a gyűjtés és gróf *Andrássy Gyula* védnökségével bizottság alakult, amely az eddig egybegyűlt alap kiegészítésére tárgysorsjátékot rendez. A bizottság diszelnöke *Hadi* *Endre* gróf, belügyi államtitkár, elnöke *Szalay László* főispán. Ezeknek a hazafias célú sorsjegyeknek árusítását már megkezdték. Egy sorsjegy ára 1 korona. A főnyeremény negyvenezer korona értékű briliáns ékszer, további nyeremények egy tizezer korona értékű négy-ülékes autómobil, vagy egy briliáns női garnitúra, egy hater ezer korona értékű teljes vadászfelszerelés, egy ötezer korona értékű könyvszekrény 500

Ertesítés!

Van szerencsém a t. vevőközönséget értesíteni, miszerint »Fehérnemű varrodámat« a Rákóczi-ut 8. szám alól a **Szt. László-tér 1. sz. a. üzletemhez** helyeztem át, hol fehérneműek, női ingblousok és teljes menyasszonyi kelengyék elkészítésére megrendeléseket továbbra is elfogadok jutányos árak és teljes felelősség mellett. — Raktáramon állandóan nagy választékban kaphatók a legjobb minőségű **vásznak, fehérneműk, asztalneműk, zsebkendők, harisnyák, mosóruk** továbbá **paplanok, gyapju takarók, matrácok, szőnyegek és függönyök.**

A t. vevőközönség szíves pártfogását kéri kiváló tisztelettel:

Telephon szám: 166.

325 1-20

STROHMAYER PAL
Nagyvárad, Szent László-tér 1. sz. (a Kishíd mellett.)

diszkóttással stb. Az összes nyereségtárgyak értéke 90,000 korona. A bizottság a sorsjegyek terjesztésénél különösen számít a hazafias érzésű magyar hölgyekre, kik bizonyára élénk buzgalommal fognak közreműködni, hogy Zrinyi Ilona fiának szobrát emeljen a hazafias kegyelet. A Rákóczi lovasszobor-bizottság e gyönyörű nyereségtárgyakból kiállítást rendezett, melynek gazdag műipari tárgyai látványosság számba mennek. A kiállítást e hó 20-án mutatták be a sajtónak. Budapesten a Royal-szálló külön termében. A bemutatásra megjelent a mozgalom védnöke, Andrássy Gyula gróf belügyminiszter is, továbbá Hadik Endre gróf diszelnök, Zichy Béla gróf és Thaly Kálmán országos képviselő.

* **A körorvosok és megyei hivatalos lap.** A székelyhidi főszolgabíró tegnap panaszt intézett az alispánhoz, hogy a körorvosok nincsenek értesítve az alispáni, illetőleg megyei körrendeletekről, minek következtében igen sok rendelkezésnek nem tesznek eleget. Az alispán a panasz alapján elrendelte, hogy a körorvosok részére a jövőben megküldessenek a hivatalos lapok.

* **Merénylet a budapest—kolozsvári gyorsvonat ellen.** Marosújvárról jelentik, hogy egy az ottani fegyházból kiszabadult rab elárulta, hogy többen az ottani rabok közül összeesküdtek, hogy a kissebesi bányából dinamitot lopnak és azzal merényletet fognak elkövetni a budapest—kolozsvári gyorsvonat ellen, hogy postakocsiját kirabolják. A hatóság széleskörű nyomozást indított, hogy az összesküdöket leplezze.

* **Iparvasut a vasöntődébe.** Tátray Sándor műlakatos az ősi-i téren levő vasöntődjét fejleszteni óhajtván, mindazon kellékekkel el akarja látni, amely egy ilyen nagy jövőjű gyártelep egészséges fejlődését, virágzását biztosítja. Kérelmet intézett a kereskedelmi miniszterhez, hogy az ősi-i vasut vonalából kiágazólag egy iparvágányt vezethessen be a vasöntőde telepére. — A kereskedelmi miniszter az iparvágány közigazgatási bejárását elrendelte s annak vezetésére a vasuti és hajózási főfelügyelőséget utasította s felhívta a várost, hogy a bejárásán magát képviseltesse. A közigazgatási bejárást december hó 4-én tartják meg a városházán.

* **A szabadtanítás ügyében** tegnap volt az alakuló értekezlet a közs. polgári iskola zenetermében. Dr Kovács S. János elnök részletesen kifejtette a programot, melyhez többen szóltak hozzá, dr Sonnenvirih Lajos és Katz Hermann a történelem előadásában veszélyt láttak az összhangra. Dr Várady Zsigmond ügyesen mutatta ki, hogy ilyen veszély itt nincs; kevesebb ismeretágnak alaposabb tárgyalását kívánja. Dr Krüger Aladár rámutatott, hogy a program eleve kizárja a kiforratlan nézetek felölését s ha ezt becsületesen betartja mindenki, nem lesz nézeteltérés. Itt különben is ismereteket közlünk, nem propagandát üzünk. A vezetőség be fogja látni, mennyi anyagot lehet felölelni egy évre; a többi marad más évekre. Az elnök részletesen reflektált a felszólalásokra s egy részletes megbeszélése után az értekezletet bezárta.

* **Dr Duma Florián temetése.** A társadalom igaz részvéte kísérté utolsó útjára a nagyváradai ügyvédi kar szimpatikus tagját, dr Duma Floriánt. A megboldogult földi maradványait a Tisza Kálmán-téri gyászszobából a Szent László-téri gör. kel. templomban vitték, ahol beszentelték. A szertartáson Pap György szentszéki ülnök pontifikált tényes segédlettel;

a »Hilaria« dalegyesület, pedig amelynek az elhunyt elnöke volt, gyászdalokat énekelt. A temetésen ott láttuk báró Szentkereszthy Zsigmondot, Glac Antal, Medvigy Mihályt, Bary Józsefet, a bírói és az ügyvédi kar számos tagját.

* **Eljegyzések.** Kovács József fiatal hentes iparos tegnap este tartotta eljegyzését özv. Mudra Józsefné kedves leányával, Irénkével. — Faszakas Lajos, városunk egyik rokonszenves fiatal iparosa e hó 23-án jegyezte el özv. Ládai Gusztávné kedves leányát: Gisikét.

* **Akit a villamos elütött.** Szilágyi Sándor villamosszerelőt még október 27-én a Bihar kávéház közelében elütötte az egyik villamoskocsi. A fiatal ember két hétig gyógyuló sérülést szenvedett. Ezután kéri tel azokat, aki szemtanui voltak a balesetnek, hogy ezt levélben, vagy személyesen Teleky-utca 40. számú lakásán hozza tudomására.

* **Szerencsétlenség az olajmalomban.** A széplaki olajmalomban tegnap szerencsétlenség történt, melynek következtében egy ember egész életére nyomorékká lett téve. Az esetről adjuk az alábbiakat: Vaji Sándor olajmalomban tegnap többen gyültek össze s kedélyesen beszélgettek, miközben egészen közel kerültek a malom gépjéhez. A géphez legközelebb Somolán János 19 éves legény állott, aki oly szerencsétlenül találta kinyújtani karját, hogy a gép szíjja elkapta s magával rántotta a szerencsétlent. A gépet azonnal megállították, azonban már ekkorra igen súlyos sérüléseket szenvedett a fiú, akit beszállítottak a biharmegyei kórházba.

* **Esküvő.** Papp Miklós kir. pénzügyigazgató bájos leányát tegnap vezette oltárhoz Steer Korjolán tasnádi fiatal ügyvéd. Az esketési szertartás a gör. kath. székesegyházban folyt le előkelő közönség jelenlétében. Az ifjú párnak s a köztisztelőben álló örömszülőknek számosan gratuláltak Nagyvárad társadalmából.

* **Munkát az Amerikából hazatérőknek!** Amerikából folyó hó 25-én több száz munkás érkezik vissza Fiuméba, kiknek alkalmazása iránt a t. gazdaközönséghez fordulunk. Felkérjük ennél fogva a t. gazdaközönséget, hogy munkásszükségletük esetén a hazaérkezendő munkásokat foglalkoztatni sziveskedjenek. A munkások telfogadása iránt a munkabér közlésével közvetlenül Lekky István miniszteri osztálytanácsoshoz (Fiume Európa szálloda) kell fordulni. Nagyvárad, 1907. nov. 23. A biharmegyei gazdasági egyesület.

* **Legnemesebb karácsonyi ajándék:** Családunk javára szóló életbiztosítás, minőt a legkülönbébb módzatok szerint ajánl Kurländer es Ullmann-cég, a Triesti Altalános Biztosító Társaság (General) helybeli képviselője.

SZINHÁZ.

A hét műsora.

Vasárnap: Bernat, este János vitéz.
Hétfő: Kis alamuszi.
Kedd: Ingovány.
Szerda: Coullisset ur.
Csütörtök: Coullisset ur.
Péntek: Traviata.
Szombat: Traviata.
Vasárnap: Casanova.

Z E N E.

Hamarazene.

November hó 26-án, azaz kedden este lesz megtartva a Kereskedelmi Csarnok disztermében az első kamarazene-estély. Az estély műsora a következő:

I. Grieg: Quartett op. 27.

II. Mozart: Quartett No XXI.

III. Schubert: Quartett Op. posth. D. moll.

Mindhárom számot a brüsszeli vonósnegyes adja elő, kiket nagy áldozatok árán sikerült az estélyre megnyerni. E négy kiváló művész programjának három legkiválóbb quartettjét fogja előadni, melyekben páratlan művészi kvalitásait a legtökéletesebben emelhetik érvényre.

Az estélyre belépti jegyek 7, 6, 5 és 4 korona árban kaphatók Vidor Manó íutcai könyvkereskedésében. Elsőrendű helyek azonban már igen csekély számban kaphatók.

A rendezőség gondoskodott róla, hogy a műsoron szereplő zeneszerzők rövid ismertetése az esti pénztárnál kapható műsorba belekerüljön.

Az egész művelt világban unnevelt vonósnegyes szereplése bizonyára felejthetetlenül emlékezetes műélvezetben fogja részesíteni a zenei üvészet minden hívét.

A hangverseny 8 órakor veszi kezdetét. Hangverseny egyes számai közt az ajtók zárva lesznek.

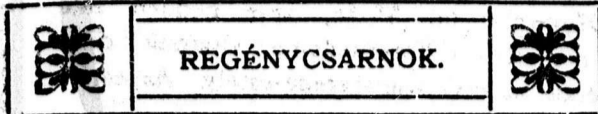
NYILTTÉR.

Kelemen Béla	
könyvkötészete	
NAGYVÁRAD, Nagypiac-tér, (Andrényi-palota.)	

Legjobb   C i p ő k   legolcsóbban***** REICHARD ÁRUHÁZA cégnél kaphatók.

21 éves polgár-leány, egyetlen gyermek 100,000 korona készpénzhozománnyal, szerény jó kedélyű, jelentéktelen testi hibával, nőül

menne szolid, habár vagyontalan uri emberhez. Ajánlatok intézendők: „Hymen“, Berlin 18. címre.

REGÉNYCSARNOK.

A rejtélyes kerékpár.

— Regény. —

Irta: **Daniel András.**

(Franciából.)

68

Aztán még egy, másképpen komoly ok tartotta vissza Cardeval Julienne-t a válástól. Pártfogója d'Ambarés kisasszony, a jelenlegi Malboise márkiné, katolikus családból származott, katolikus nevelésben részesült a Sacre-Coeur-zárdában és ellensége volt a válásnak. Ő elfordult volna az olyan családtól, ahol a megadás és hitvesi türelem olyan függetlenségé változott volna át, amit ő szentségtörésnek tartott.

— Majd csak jó utra térítjük a férjét — mondta a fellázadt hitvesnek. — Az Ég bizta önre ezt a lelket. Nem szabad azt szabadjára hagyni.

— Szép letét a papa lelke, mondhatom! — mormolta a tiszteletlen Melina. — Aztán ha még csak a lelke lenne! Csakhogy kemény öklei és hosszú fogai is vannak.

Ilyen családból származván, Melina félt, hogy egy nagyjövőjű építész, mint Lauriol Oszkár, ha megtud mindent, visszajed ettől a mesalliancától.

Szerelmi regényük a végtelenségig elhúzódtatott volna, ha annak megoldását néhány véletlen esemény, ugyanazon napon meg nem oldja.

Először is, midőn Malboisené megparancsolta Melinának, készítené elő utitáskáját valami titokzatos távozásra, a fiatal komorna, aki kíváncsian távozott, hallotta, hogy urnője visszahívja.

— Figyelj reám kissé . . . Bizhatom bened? — kérdezte Malboisené.

— Oh! Márkiné asszonyom — mondta a Cardeval-leány mintegy megsértve e felesleges kérdés által.

— Végre megtudom tehát, hová mehet ő nélkülem, aki sohasem hagytam el őt eddig — mondta magában a kíváncsi leány. És tágra nyílt szemekkel, nagy buzgósággal közeledett.

— Mi a véleményed a Poindou-párról, Malboise márki nagyon régi szolgálóiról? — kérdezte Regine egyszerűen.

— Nekem? . . . A Poindou-párról? — ismételte Meline nagyon csodálkozó arccal.

— Igen . . . Hiszed-e, hogy ezek az emberek igazán becsületesek? . . . Vagy legalább is ártalmatlanok, jelentéktelenek? . . . Mindennap láttad őket. Bizonyára fecsegtetek is együtt.

— Ah, ami azt illeti, fecsegni tudnak. A férfi nem kevésbé, mint az asszony. Ezt akár írásban is adhatom a márkiné asszonynak.

— És te a kettőnél is jobban tudsz fecsegni — mondta Regine halvány mosollyal.

— Parbleu! Mindig bajuk volt velem . . . Majd későn jöttem nekik . . . Vagy a külsőmet találták kihívónak . . . Majd így, majd úgy . . . Kellott felelnem nekik . . . csak azért is már, hogy a szájukat betömjem.

— Rosszakaratuak voltak irántad? — Nem . . . de akadémikusok, szekánsak, mit tudom én! . . . Mint az öregek, kik túl vannak már a vigság idején.

— Beszéltek neked rólam? Nem árultak el gyűlöletet irántam?

Melina most már igazán a felhőkbe bukkolt alá.

— Gyűlöletet ön iránt, Regine kisasszony? . . . Oh, bocsánat . . . márkiné asszonyom. De először is az teljesen lehetetlen, hogy önt gyűlölje valaki . . . Aztán az olyan . . . annyira alantós férgek . . . Hogyan

is mernének ilyesmit? . . . Na, azt szeretném én látni!

Malboisené felelni akart, de Melina nagy felháborodásában meggondolatlanul a szavába vágott:

— Különbösen csak nekem mertek volna valamit a Márkiné asszony ellen mondani!

— Jó, jó, csak ne ragadd el magadat, — folytatá az urnő elnézéssel. — Ne feledd, hogy ezek az emberek már régen vannak a Malboise-család szolgálatában. Ismerték a Márki ur első nejét.

— Az igaz, róla beszéltek előttem.

— Minő módon?

— Oh! nagyon furcsán . . . Hunyorítottak a szemükkel . . . Mindenféle mókát csináltak. Fontoskodtak, hogy úgy mutassák magukat előttem, mintha kenyeres pajtások lettek volna az elhunyt Márkinével. De rajtam nem fogott. Tudom én, mi az uraság és mi a cseléd.

(Folyt. köv.)

Szigligeti-Színház.

Ma, vasárnap 1907. november 24-án,

Délután 3 órakor fél helyárrakkal.

Bernát.

Énekes bohózat 3 felvonásban.

Este fél 8 órakor rendes helyárrakkal.

János vitéz.

Daljáték 3 felvonásban.

HELYARAK: Nagypáholy 14 korona. Földszinti éseleő emeleti páholy 12 kor. Másodemeleti páholy 8 kor. Zsölye 3 kor. Kőrszék 2 k r. 40 fill. Támlásszék, 2 kor. Erkélyülés 1-ső sor 1 kor. 20 fill., közép 2-ik sor 1 kor. Erkélyülés oldal 2-ik sor 80 fill. II. emeleti zártszék 60 fill. Földszinti állóhely 1 kor., Diák és katonajegy a földszintre 60 fill. Karzati állóhely 40 fill. Egy szinlap 20 fill.

Jegyek előre válthatók a színház jobb oldalán, a bérházzal szemben, d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnál 7 órakor.

Kezdetre fél 8 órakor, vége 10 órakor.

KÖZGAZDASÁG.

A gabonatözsde határidői.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, nov. 23.

Buza okt.	50 kilogrammonként	12.57
Buza apr. 1908	—	11.91
Rozs apr.	—	11.81
Zab apr.	—	8.51
Tengeri máj. 1903.	—	7.32

Értéktözsde.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, nov. 23.

Oszták hitelrészvény	—	626.25
Magyar hitelrészvény	—	734.75
Leszámitoló bank	—	463.—
Rimamurányi	—	509.25
Oszták m. államvasuti részv.	—	644.50
Közúti vasut	—	528.50
Városi villamos vasut	—	282.50

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktözsde 1907. nov. 23.

Magyar arany járadék 4 száz.	—	109.25
Magyar koronajáradék 4 száz.	—	92.—
Magyar koronajáradék	—	81.25
Magyar földteherment. kötvény 4. sz.	—	92.—
Horvát-szlavon földteherment. kötvény	—	95.—

Magyar nyereséj sorsjegy kölesön	185.—
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölesön	140.—
Oszták járadék papirban	— — 95.25
Oszták járadék ezüstben	— — 96.50
Oszták járadék aranyban	— — 113.75
Oszták korona járadék	— — 95.25
1860. osztr. államsorsjegyek	— — 146.—
Oszták magyar bankrészvény	— — 1780.—
Magyar hitelbank-részvény	— — 733.50
Oszták hitelbank-részvény	— — 626.50
Oszták magyar államvasuti részvény	693.50
20 frankos (Napoleon) dor	— — 19.20

A szerkesztésért felelős

Dr. VUCSKICS GYULA.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatalától.

20254.—1907. sz.

Árverési hirdetmény.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala mint elsőfoku iparhatóság közhírré teszi, hogy Biharmegyei Takarékpénztár Részvénytársaság Kossuth-utcai zálogkölcson üzletében a lejárt és meg nem hosszabbított, illetve ki nem váltott zálogtárgyak folyó évi november hó 27-ik napján reggel félkilenc órakor kezdődő nyilvános árverésen el fognak adni.

Ezen árverésről az érdekelteket elzálogosító oly figyelmeztetéssel értesítetnek, hogy az árverés alá kerülő tárgyak tételszámai a rendőrkapitányi hivatal hirdetési tábláján, valamint a zálogüzletben kifüggesztett jegyzékből megtudhatók.

Nagyvárad, 1907. november 14.

Gerő, r.-főkapitány.

Belépési felhívás a Nagyvárad Hitelbank Takaré- és Segélyszövetkezet 6-ik évtársulatába.

A Nagyvárad Hitelbank Takaré- és Segélyszövetkezet 1908. január 1-én új, 6-ik évtársulatát kezdi meg.

Ezen szövetkezet célja, hogy tagjait apróbb betétek által a töketakarításra buzdítsa, amennyiben minden tag heti befizetése által önmagának tőkét gyűjt.

Tagja lehet a szövetkezetnek bárki, ki magát három éven keresztül hetenkint legalább 20 fillér befizetésére kötelezi.

Minden tagnak joga van befizetésének 4/5-öd részét minden kezes nélkül kölcsönképen felvenni, mely kölcsönnél a legmértányosabb kamat lesz felszámítva. Beiratási díj címén minden üzletrész után 10 fillér fizetendő. A könyvecskét már az első heti betét és beiratási díj lefizetése után kiadjuk. Vidéki tagok a heti befizetéseket postán, befizetési (cheque) lapok útján teljesíthetik.

Befizetések bármely hétköznap d. e. 9—12-ig, d. u. 3—5-ig teljesíthetők.

A Nagyvárad Hitelbank Takaré- és Segélyszövetkezet Igazgatósága.
KOSSUTH-UTCA 10. SZ.

Hirdetések

felvételnek
e lap kiadóhivatalában.

Ép most jelent meg!!

Sebő Imre könyv- és papir-kereskedésében

kapható Nagyváradon:

REPERTÓRIUM

Dárday Sándor: Igazságügyi Törvénytára

Dárday Sándor igazságügyi
törvénytárából
Zsebben hordható Teljes tör-
vénytár egy kötetben.

Az összes fontos törvé-
nyek gyűjteményes ki-
adása zsebalaku egy kö-
tetben.

A júdikaturának feldolgozásával és a jogszolgáltatás adminisztrációjára vonatkozó összes rendeletek anyagának felölelésével oly terjedelmet öltött, hogy irodai használatra ugyan *nélkülözhetetlen kézi könyvtárul* szolgál, de *tárgyalások* és *utazások* alkalmával *vade-mecum* gyanánt nem használható. Ezért érezhető szükségét vélt kielégíteni a kiadó, amidőn *Dárday Sándor* Igazságügyi törvénytárából oly *repertóriumot* bocsájtott használatra, mely az érvényben lévő törvények teljes szövegére szorikozik, oly külön e célból készült tipografikus kiállítással, amely lehetővé teszi azt, hogy a gyakorlati életben szükséges törvények kis könyvtár alakjában legyenek összefoglalva és *zsebkönyv* alakjában vademecumot képező *kézi könyvtár* legyenek használhatók.

Dárday S. REPERTÓRIUM-a (Kis törvénytár) a következő törvényeket tartalmazza:

Polgári törvényk. rendtartás.
Sommás eljárás. (1893: XVIII. t.-c.) — (Szabályzat) a lakbér-felmondási ügyekben követendő eljárás. A polgári törvényk. rendtartás és sommás eljárás módosítása. (1907. XVII. t.-c.)
A fizetési meghagyásokról. (1893: XIX. törvénycikk.)
Kisebb polgári peres ügyekben való eljárásról. (1877: XXI. t.-c.)
A végrehajtási eljárásról. (1881: LX. t.-c.) — A bírósági végrehajtókról. — (Szabályzat) a bírósági végrehajtók díjazása tárgyában.
Az örökösödési eljárásról. (1894: XVI. t.-c.) — (Szabályzat) az örökösödési eljárás végrehajtásáról.
A végrendeletek stb. alakj. kellékeiről. (1876: XVI. t.-c.)
Telekkönyvi rendtartás. — Erdélyi telekkönyvi rendtartás.
A gyámügyről. (1877: XX. t.-c.) — A női teljeskorúságáról. — Az 1877: XX. t.-c. módosítása és pótlásáról. (1885: VI. t.-c.)
A házassági jogról. (1894: XXXI. t.-c.) — (Bírói szabályzat) a házassági válóperekben követendő eljárásról.
A váltótörvényről. (1876: XXVII. t.-c.) — (Szabályzat) a váltóügyekben követendő eljárás tárgyában.

Csődtörvény. (1881: XVII. t.-c.)

A kereskedelmi törvény. (1875: XXXVII. t.-c.) — (Szabályzat) a kereskedelmi ügyekben követendő peres és perenkívüli eljárás. — (Szabályzat) a kereskedelmi bíróságok hatáskörébe utalt vétségek eseteiben követendő eljárás.

Áru- és értéktözsde. — (Szabályzat) a tőzsdei választott bíróságnak eljárási szabályai. — Az ügyvédi munkadíjak. — Áruüzleti szokások. — Hajófuvarozási szokások. — Áruüzleti leszámolórend. — Értéküzleti leszámolás rendje.

Büntetőtörvénykönyv. (1878: V. t.-c.) — A kihágásokról. (1879: XL. t.-c.) — Uzsoratorvények. — A büntetőtörvénykönyvek életbeléptetése (1880: XXXVII. t.-c.) — A sajtótörvény (1848: XVIII. t.-c.)

Bűnvádi perrendtartás. (1896: évi XXXIII. t.-c.)

Az esküdtbíróóságokról. (1897. évi XXXIII. t.-c.) — A bűnvádi perrendtartás életbeléptetése. (1897: XXXIV. t.-c.) — (Szabályzat) a közig. hatóságok hatáskörébe utalt kihágások eseteiben követendő eljárás.

FÜGGELÉK.

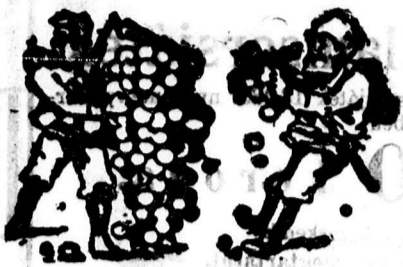
Az osztrák általános polgári törvénykönyv.

Dárday Sándor: Igazságügyi Repertórium

legkényelmesebb kis zsebalakban, a legfinomabb indiai papirosra van nyomva, közel ezer kéthasábos oldal terjedelemben öleli fel azt a teljes törvényanyagot, melyre a jogászembernek állandóan szüksége van. Kiállítás tekintetében páratlan e zsebkönyv s valósággal a grafikai ipar remeke.

A mű igen célszerű táskaalakú kötésben, a legfinomabb bőrbe kötve 14 koronáért kapható. — A könyvhöz egy nagyító-üveg (lupe) is van mellékelve, mely a szöveg könnyebb olvasására használható.

Szőlő-oltványokat

szállít,
fajtiszt a
sügért
jótállva
legdusabb
választék-
ban a már
évek óta
elsőnek.

és legmegbízhatóbbnak ismert:

Küküllőmenti első szőlőoltvány telep.

Tulajdonos: **Caspari Frigyes,**
Medgyes 28. sz. (Nagyküküllő megye).

Tessék képes árjegyzéket kérni!

Az árjegyzékben található az ország minden részéből érkezett elismerő levelek, ennél fogva minden szőlőbirtokos megrendelésének megtétele előtt az ismerős személyiségektől úgy szó- mint írásbelileg bizonyosságot szerezhet magának fenti szőlőtelep feltétlen megbízhatóságáról. 248

Uj üzlet! Uj üzlet!

Lukács Nándor butor-raktára

műasztalos-, kárpitos- és díszítő műhelye
Nagyvárad, Fő utca 8. sz. Széchenyi szállodá-
val szemben.

Allandó raktár: háló, ebédlő
uri szoba és
szalon berendezések, mindennemű modern styl
szerint. Vas, réz és hajlított fa butorok reudki-
vül nagy választékban. 210

Pontos kiszolgálás. Olcsó árak.
Kívánatra rajzok és költségvetések ingyen.

Uj fényképezési és festészeti műterem
Nagyváradon.

LEMBERT EDE fényképezési és festészeti műterme

mely a modern kor kivá-
nalmainak megfelelően telje-
sen ujonnan épült Rákóczi-ut
8. szám a. (Fő-u. Györffi-ház)
megnyilt.

Műtermében készít:
Platin képeket
Aquerelleket
Olajfestményeket
és régi képek után uj másolatokat.

Elsőrangú kivitel!

A Biharmegyei Takarékpénztár
zálogháza
e hó 27-én

árverést

tart.

Kéretnek a felek a zálogjegyek
rendezésére.

Hirdetmény.

A nagyváradai Hitelbank Részvénytársaság 1907. szeptember hó 22-én tartott rendkívüli közgyűlése elhatározta, hogy a társaság részvénytőkéjét 1168 darab uj 150 kor, n. é. részvény kibocsátása által 225000 koronáról

**400.200, azaz Négy százezer két-
száz koronára**

emeli fel.

Ezen uj 1168 darab részvény kibocsátása a következő feltételek mellett történik: u. m.

1. A régi részvényesek elővételi joggal bírnak minden négy régi részvény után három uj részvényre.

2. Az uj kibocsátású részvények 150 kor. névértékben bocsátatnak ki.

3. Részvényenkint 2 kor. 64 fillér fizetendő bélyeg és kiállítási díj címén.

4. Az igazgatóságnak jogában áll a régi részvényesek által át nem vett részvényeket szabadkézből 150 kor. kibocsátási árban elhelyezni.

5. Az elővételi jog gyakorlásának, valamint a szabadkézből eladásra kerülő részvények előjegyzésének határideje 1907. október hó 20

Ezen határidőben a régi és uj részvénye-
sek tartoznak:

részvény jegyzése alkalmával darabonként és kikiáltási díj fejében 52 kor. 64 fillért, 1907. november hó 20-ig 50 kor. — fillért, 1907. december hó 15 ig 50 kor. — fillért az intézet pénztáránál készpénzben kifizetni, mely összegek után a befizetés napjától 1907 december hó 31-ig 5 százalék tértítetik meg.

Az uj részvényesek 1908. január hó 1-től kezdve az üzleti haszonban részesülnek.

A befizetésekről ideiglenes igazolványok adatnak.

Az uj részvény kibocsátási művelet befejeztével az alaptőkét képviselő részvények összetétel után darabszámban és névértékben akkép változtatnak meg, hogy minden két drb. 150—150 kor.-ról szóló részvény egy drb. 300 kor. névértékű uj részvennyel cseréltetik ki. úgy hogy azután a 400200 kor. alaptőkét 1334 drb. egyenként 300 koronával teljesen befizetett s névre szóló részvény képviseli.

A vése delmes befizetőkre az alapszabályok 2-ik §-a nyer alkalmazást.

Nagyvárad, 1907. szeptember 23-án.

Nagyváradai Hitelbank Részvénytársaság
igazgatósága. 256

Tátray Sándor

vasöntő, épület és műlakatos műhelye

Elvállal épületvasalást, vízvezeték berendezést villany-
világítási, closett- és fürdőszoba-felszerelést, épület
és sűrűcs készíttést

valamint vasöntést, eszterga munkát, gya-
lulást, gőzkazán és mindennemű gépek ja-
vitását, gépalkatrészek, fémrészletek, csap-
ágyak, transzmissziók öntését és megmunká-
lását gyorsan és jutányos áron.

Nagyváradon.

Teleky-utca 35. sz. a.

NINCS TÖBBÉ
patkány, egér és semmiféle kárté-
kony féreg, mert

Lévy Dávid

országszerte ismert módszerével a legro-
videbb idő alatt kiirthatunk minden kel-
lemetlen férget.

Nemcsak Magyarország, de a külföld
is elismeréssel adózik a legmodernebb és
leghatásosabb féregirtás iránt.

LÉVY DÁVID

NAGYVÁRAD, Beöthy-Ödön-utca 12. szám.
Mindennemű megkeresésre készséggel áll
a közönség szolgálatára.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vártér 1.

Hosszas kísérletek után forgalomba hoztuk a

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szem-
ben 75 százalék megtakarítást mutat fel. 40
gyertyás Wolfram lámpa darabja 5 kor.
60 gyertyásé 5 kor. 50 fill.

Sima izzólámpa dbja 72 fillér,
tehát 5 százalék kartell áron alul.

Mindennemű izzólámpa különlegességek, fény-
képezési lámpák, ugyancsak 5 százalékkal
kartell áron alól kaphatók.

Csillárok,

ívlámpák

állandóan nagy választékban kapha-
tók s a villamos telepen külön e
célra épített nagy

csillár-raktárunkat
megtekintésre ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

1. lóerőtől 12 lóerőig minden nagyságban.

Elvállaljuk

villamos világítási

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítá-
sát, javítását, ívlámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szál-
litását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat
a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Főszerező telefonja 55. sz.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Belépési felhívás

a »Polgári takaré- és segélyszövetkezet«

13-dik évtársulatába.

A »Polgári Takaré- és segélyszövetkezet« 1908. január 1-én új évtársulatot nyit, mely 156 héten át, vagyis 1910. év végeig tart. — Mindenki tetszés szerinti számban jegyezhet üzletrészeket s minden üzletrész után hetenként 20 fillér (10 kr.) fizetendő. A három év eltelté után az évtársulat feloszlik s az összes jövedelem a résztvevők között felosztatik és mindenki megkapja a befizetett tőkét a felmerült haszonnal együtt.

A szövetkezet célja a takarékoságot előmozdítani és önségélyt nyújtani, amennyiben minden tag heti betétei által önmagának tőkét gyűjt, mely a heti részletekben való befizetések dacára is a takarékpénztári kamatozásnál magasabb nyeresémet-osztalékot hoz és mert minden tag az általa befizetett összeg negyöd részét 6 százalékos kamattal mellet minden előleges bejelentés nélkül kölcsönképpen felveheti.

Vidéki tagok a heti fizetéseket postal cheque-lapok útján teljesíthetik.

A szövetkezetbe való belépés alkalmával üzletrészenként 10 fill. (5 kr.) beiratási díj fizetendő s egy heti részlet lefizetése után már mindenki megkapja saját nevére írt könyvecskéjét.

Szövetkezetünk jelenlegi tisztelt tagjait, valamint mindazokat, kik az 1908. január 3-tól kezdődő 13-ik ciklusnak tagjai óhajtanak lenni, felkérjük, hogy a felvétel iránt intézeti üzlethelyiségünkben (Kossuth Lajos-utca 4. sz.) **mielőbb** jelentkezni sziveskedjenek.

Nagyvárad, 1907. november hó.

A Polgári takaré- és segélyszövetkezet igazgatósága.

13-ik évtár utat befizetési napjai:

kedd délután 3-5-ig.
szombat délután 3-5-ig.

A szövetkezetnek ez időszerint 2000 tagja van mintegy 35000 üzletrészszel.

Kitüntetve I. díj és oklevéllel.

Szikszy József

műhangszerész

hegedűkészítő specialista.

NAGYVÁRAD,

Nagy-Sándor-utca 1. szám.

Mindennemű hangszerek készítenek és javíttatnak jutányosan, művésziessen.

Kitűnő német és olasz húrok.

Réz és fa fuvó hangszerek,

Gramophon és harmonium javítás.

Ajánlom hangszereimet az összes tanintézetek gyűjteményébe.

Ő. csász. és apost. kir. felségének legfelső elhatározása folytán.

A polgári jótékonycélokra szánt

XXXVIII-ik csász. és kir. államsorsjáték.

Ezen az osztrák birodalomban egyedül törvényesen engedélyezett pénzsorsjáték 18.889 nyereményt tartalmaz készpénzben 512,980 korona összegben.

A főnyeremény 200.000 korona.

A nyeremények kifizetéseért a csász. kir. lottójövedék kezkesedik.

A húzás visszavonhatatlanul 1907. december hó 19-én fog megtartatni.

Egy sorsjegyek ára 4 K. A sorsjegyek Bécsben a cs. kir. államsorsjátékok osztályánál III. ker., Vordere Zollamstrasse 7. sz. a., továbbá a lottógyűjtődékekben, dohánytőzsdékben, adó-, posta-, távirat- és vasuti hivataloknál, váltóüzletekben stb. kaphatók. Játéktervek sorsjegyvevők részére ingyen adatnak ki. A sorsjegyek portómentesen küldetnek szét. — A cs. kir. lottójövedék igazgatóság (államsorsjátéki osztálya.)

Gyönyörű látványosság!

Bejegyzett minta. Törvényesen védve.

A karácsonyfa legszebb díszé,

amelynek egy kereszténycsaládban sem volna szabad hiányoznia az általam javított

1. sz. ragyogó karácsonyfa angyal-csengő,

teljesen fémből, 6 aranyozott angyallal, 30 cm. magas.

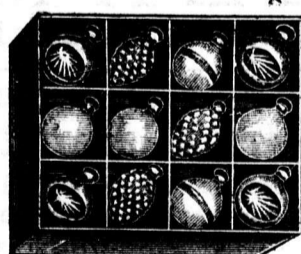
Kifogástalan működésért szavatosság.

A legkisebb és a legnagyobb karácsonyfán is azonnal megerősíthető. Az asztalra helyezve, mint asztali csengő is használható. A meleg kályhára téve, gyertyaláng nélkül is működik. A három gyertya melege a szerkezet lendítő kerekét mozgásba hozza és ez által a rajta alkalmazott javított acélpálcák a három harangra ütve, kellemes, ezüstös harangszót hallatnak, áhitatos karácsonyi hangulatba ringatva ifjut és aggot egyaránt. Ára csomagolás és használati utasítással darabonként K. 1.50.

6 drb K 0.50	9 drb K 15.50	36 drb K 57.50
8 > > 7.25	12 > > 20.25	50 > > 77.50
4 > > 10.50	24 > > 39.50	100 > > 150.—

2. sz. Ugyanaz a karácsonyfa-Angyal-csengő legegységesebb, legfinomabb nikkelezett kivitelben, csavart haranglábakkal, 3 ragyogóan fénylő ezüst Lametta-viraggal, mely virágok a gyertyák meggyújtása után csodaszép fénysugarakat lövelnek szerteszéjjel. Ára kartonban, használati utasítással darabonként K. 2.

Legújabb Üveg-karácsonyfadísz

12 drb válogatva, gondosan kartonba csomagolva, a tárgyak nagysága és kivitele szerint K —.40. —.60 —.70 —.80, 1.—. 1.20, 1.50, 2.—, 6 drb. Kartonban a tárgyak nagysága és kivitele szerint K —.75 —.90, 1.—. 1.20, Lametta (Angyalhaj) ezüst vagy arany, borítékonként K —.10. Dió-drót 100 drb K —.20. Üveg-

golyó láncok 1, 1/2, 2-2 m. hosszua golyók nagysága szerint K —.90—95. 1.20, 1.40. Karácsonyfa-gyertyácska. 24 db kartonban K —.50 nagyobb 15 drb kartonban K —.58. Gyertyatartó tucatja K —.50.

Karácsonyi jutalom.

Mindazon t. vevőim, akik szeptember 1-től november 30-ig terjedő időben levelbelileg legalább K 40.— értékűt egyszerre rendel, karácsonyi ingyenjutalmul egy 4348. sz. Riadó ébresztő órát éjjel világító számlappal és egy 1908. évre szóló naptárt ingyen kapnak hozzácsomagolva.

Becserelés megengedve vagy a pénz vissza, tehát kockázat kizárva.

Szétküldés utánvétellel vagy a pénz előzetes beküldése mellett. A rendelés legelőnyösebben a postautalvány szelvényén eszközölhető. A rendelő levélben vagy rendelő lapon azonban feltétlenül megjegyzendő, hogy utánvételes szállítást kíván-e a rendelő, vagy pedig a rendelés összege postautalvánnyal elküldött-e? Minden rendelőnek érdekében áll rendelését a lehetőség szerint december 15-ike előtt beküldeni, mert tppaszlatat szerint a postán dec. 15-ike után az óriási torlódás következtében a szállítás nem eszközölhető oly gyorsan, mint rendes forgalom mellett. A megrendeléseket idejekorán intézzük az

Első óragyárhoz Konrád János cs. és kir. udvari szállító. Bruk 2028. sz. (Csehország.) Kérje több mint 3000 ábrát tartalmazó főárjegyzékemet, amely bárkinek azonnal ingyen és bérmentve megküldeték.

5 korona

egy valódi svájci Roskopf-rendszertű szabad. horgony remontőr óra masszív, szolid rugóvédővel. Svájci horgonymű valódi ólomvédjeggyel ellátott nikkeltokban, sarnirfedéllel, kerekded kávéval, 36 óráig jár (nem 12 óráig járó óra) díszes és aranyozott mintákkal, legpontosabban szabályozva, 3 évi kezességgel, darabja K 5.—, 3 drb K 14.—. Percmutatóval K 6.—, 3 drb K 17.—.

Dus választék főárjegyzékemben.

7228. sz. Pénztárca egy darab világosbarna szattyanbőről, aprópénztárcával, 4 retesszel, rugós belsőkávéval, nikkeltárcával 9 cm. hosszú, 6 cm. széles K 1.50.

7202. sz. Olcsó, jó pénztárca egy drb. erős, sima bőrből készíttve elsőrendű marhabőrrel, 4 retesszel, papírpénztárcával, 3 zárral, 9 cm. hosszú, 6 cm. széles K 1.35.

Jobb pénztárcák:

K. 1.85, 2.10, 2.80, 3.10, 3.50, 3.80, 4.20 és feljebb.

Tessék árjegyzékét kérni!

Feuerabendt Gusztáv

— műfestészeti és vegytisztító intézete —
NAGYVÁRAD, a városi Bazár-épület-
 ben, színház oldalán.

Ajánlja berlini módra festé-
 sét és tisztítását. Minden-
 nemű férfi- és női öltöze-
 teknek, valamint báli ru-
 háknak a legjobb és leg-
 pontosabb elkészítését.

!!Nagyváradon egyedüli e szakmában!!

Olesó árak! — Gyors szállítás!

Feuerabendt Gusztáv

281 **speciális vegytisztító**
 a városi Bazár-épületben, színház oldalán.

Pénz!

Olesó

tőketörlesztéses kölcsönt

10—75 évre folyósít, ugyszintén régi
 drágább kamatu kölcsönöket kicserél,
 convertál a lehető legrövidebb idő alatt.

Házak, szőlők, földbirtokok

örök árban való *adás-vételét* vagy
bérletét a legsikeresebb eredmén-
 nyel közvetít.

Földbirtokok parcellázását

saját költségére elvállalja és financiroza.

Faludi Ignác,

volt takarékpénztári titkár,
 bankbizományi és hitelforgalmi iroda
 Nagyvárad, Mészáros-utca.

27

Telefon szám 424.

Legjobbak
 a
Moskovits
 czipők.

Kossuth-utca 5.

24

MUSCHONG-BUZIÁSFÜRDŐI SZÉNSAV-MŰVEK

ujjonnan berendeeve kartenen kívül szállítanak azonnal bármily meny-
 nyiségű természetes vegyileg legtisztább folyékony

SZÉNSAVAT

a világhírű buziasfürdői szénsav forrásokból szlk-
 vizgyártáshoz, vendéglősöknek és egyéb iparicélokra

Legkiadósabb természetes szénsav!

A bud. székesfővárosi vegyészeti s élelmiszer vizsgáló intézet 1907. évi 4615.
 sz. vegyelmezési bizonyítványának kivonata: »Szaga és íze: rendes. Szénsav-
 tartalma: 99.57 százalék. A vizsgált foly. szénsav ezek után a közegészségügyi
 követelményeknek teljesen megfelel és magas szénsavtartalma alapján igen
 jónak minősíthető.

Felvilágosítással készségesen szolgál.

248 1—200

**Muschong-buziasfürdői szénsavművek és ásvány-
 vizek szétküldési telepe Buziasfürdőn.**

Sürgönyeim: Muschong, Buziasfürdő. — Interurban telefon 18. sz.

Csak egy papírt szívunk, ez pedig

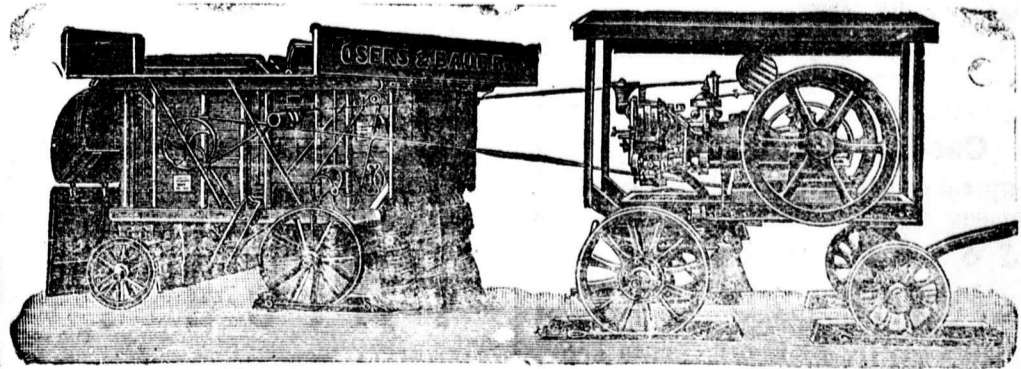
ABADIE

Oszers és Bauer motorgyára

Budapest, Podmaniczky-utca 18.

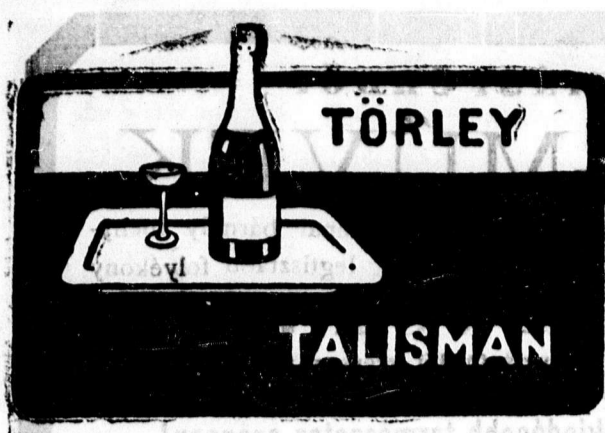
Ajánlja kitűnő hírnévnek örvendő benzin lokomobiljait benzin lokomo-
 bilos cséplőszelvényeit és

szívógáz-motorait.

1-2 fillér üzemköltséggel. Elismert elsőrendű gyártmány! Szolidtömör kivittel!
 Kitűnő referenciák! Kedvező fizetési feltételek!

Költségvetéssel és árjegyzékkel díjmentesen szolgálunk!

Hatvan perc alatt megtanulja az abc-t.

A világ legnagyobb találmányai a velet-
lennek köszönhetőek létrejöttük.

Egy találmánnyal állunk szemben, melyet
szintén a véletlen hozott létre s amely egy-
szerűségével szinte meglepi az ember.

Vegyen maga mellé egy öt éves gyermeket,
adja kezébe a „Játék abc”-t, maradjon hatvan
percig a gyermek mellett és utasítás szerint
játsszék a betűkkel. 242

Csodát fog látni,

mert a gyermek hatvan perc alatt az egész
abc-t ismerni fogja.

Jó t e m é n y.

Igazi jó t e m é n y ez a „játék abc”, mely
pompás 10 színben előállított litografiai ki-
vitelben van kísértve, 23 remek színes kép-
pel és az ára bérmentve szállítva 75 krajcár.

Megrendelések a **Magyar Kereskedelmi
Közlöny** hírlap- és könyvkiadóvállalatához
küldendő Budapest, Dohány-utca 16-18.
Ha ezen műből egyszerre 3 példányt rendel
2 frt 25 kr. helyett, 2 frt ba számítjuk.

Szives meghívás.

Ideiglenes üzlethelyiségeinkből **átköltöz-
tünk véglegesen Bémer-tér, Pan-
nónia mellett, a Központi Takarékpénz-
tár új palotájába.**

Tisztelettel felkérjük a t. vevőközön-
séget egy **próbavásárlással** meggyő-
ződni arról, hogy

jobban, olcsóbban

sehol nem lehet vá-
sárolni, mint nálunk.

Női ruhaszövetek, vászon

és asztalneműekben

a legujabbakat adjuk.

jutányosabban, mint bárhol.

Szőnyeg, függönyökben

és egyéb cikkekben
állandó alkalmi vételek.

Nagyobb bevásárlásnál a legkedvezőbb
fizetési feltételek.

Mosó árukért teljes felelősséget vállalunk.

Kevésbé tehető emberek
idényből
kimaradt gyermek- és női felöltőket
2.50, 3, és 4 forintjával vehetnek
amíg a készlet tart.

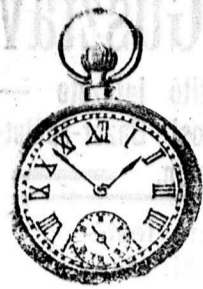
Midőn még hálás köszönetünket fe-
részükre új üzlethelyiségünkben is fenn-
tartani.

Kiváló tisztelettel

Wallerstein Fülöp Fiai

Bémer-tér, Pannónia mellett.

NAGY VÁLASZTÉK
női és gyermek felöltőkben.

Értesítés.

Ár frt

Egy duplafedelű valódi schweici (perfekta) tula ezüst óra	19.—
Egy duplafedelű omega óra	13.50
Egy duplafedelű ezüst óra pontosan regulázva	5.75
Egy valódi tula ezüst óra anker szer- kezettel 7.—, cylinder szerkezettel	6.50
Egy jó erős nikkel óra	1.80
Egy jó duplafedelű nikkel óra	2.50
Egy legjobb minőségű ébresztő óra	1.80
Egy inga óra ütő szerkezettel	9.—
Egy ütő inga óra kisebb minőség	5.—
Egy iróda óra	3.—
Egy fali óra	2.50

Ékszeres bámulatos olcsó árban
kaphatók:

FERDERBER TESTVÉREK

Színház-utca, 4. (Adorján-ház.)

Kossuth-utca, (Káptalan-ház.) 71

Bihar-kávéházzal szemben.

összetetele és a felhasznált borok gon-
dos megválogatása eredményezi általá-
nosan elismert kitünő minőségét.

Kapható minden elsőrangú fűszerkereskedésben, kávé-
házban és vendéglőben 30

Védjegy: „Horgony”

**A Liniment. Capsici comp.,
a Horgony-Pain-Expeller**

egy régiónak bizonyult háziszert, mely már sok
év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyult
köszvénynél, oszónál és meghűléseknél, bedörz-
söléséppen használva.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt
bevásárláskor óvatossá legyünk és csak olyan üve-
get fogadjunk el, mely a „Horgony” védjegygyel
és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van
csomagolva. Ára üvegekben K—80, K1.40 és K2.—
és úgyszólván minden gyógyszerertárban kapható. —
Főraktár: Török József gyógyszerész znel, Budapest.
Dr. Richter gyógyszerertára az „Arany oroszlánhoz”,
Prágában, Elisabethstrasse 5 neu.
Mindennapi szétküldés.